

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

Guidelines for Developing the Operation of Junior High School Student
Support System based on Trisikkha in Opportunity Expansion Schools
under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1

นุจรี เมฆพิทักษ์¹ วินัย ทองมัน² และพระมหาอุดร อุตฺโตโร³
Nujaree Makephithuk, Winai Thongman and Phramaha Udorn Uttaro

Received: January 23, 2022

Revised: March 07, 2022

Accepted: March 07, 2022

DOI: 10.14456/jra.2022.93

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูประจำชั้น รวมทั้งสิ้น 162 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และสังเคราะห์เนื้อหา งานวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรอง และต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อ 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารและครูที่

¹ โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์); Watthasud School

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: pnujaree123@gmail.com, Tel. 097- 9832585

มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเกณฑ์การคัดกรองให้ชัดเจน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยความเป็นมิตร ส่งเสริมให้มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนทุกคน และควรประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนขยายโอกาส, หลักไตรสิกขา

Abstract

This research article aimed to study and compare the operating conditions of the student support system and find a way to develop the operation of the junior high school student support system based on Trisikkha in opportunity expansion schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1. This was a mixed methods research. The sample group was school administrators, heads (teachers) of student support systems and class teachers, a total of 162 people and 9 key informants. The instruments used were the estimation scale questionnaire and the semi-structured interview form. Data were analyzed using frequency, mean, percentage and standard deviation, t-test, F-test and content synthesis. The results found that 1) the overall level of opinion towards the operating condition of the student support system was at a high level ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.54). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was to know the students individually, followed by screening, and the forwarding aspect was the lowest; 2) in terms of the opinion level towards the operation of the student support system classified by position, it was found that administrators and teachers with different positions had different opinions on the operation of the student support system. When classified by work experience, it was found that administrators and teachers with different working experiences had no different opinions on the operation of the junior high school student support system; and 3) guidelines for developing the operation of the junior high school student support system according to Trisikkha in opportunity expansion schools under the Nakhon Sawan Primary

Educational Service Area Office 1 found that administrators should appoint a committee to consider the screening criteria clearly, be able to communicate with relevant departments in various ways with friendliness, encourage exploration of the needs of all students and should have a meeting of teachers and related persons to jointly formulate rules and guidelines for referrals to be the same standard.

Keywords: Student Support System, Opportunity Expansion Schools, Trisikkha

บทนำ

จากสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เกิดปัญหาเพิ่มขึ้นอย่างมากมายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อครอบครัวที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทำให้สถาบันครอบครัวมีความห่างเหินกัน เกิดแรงกดดันบีบคั้นต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อทางจิตใจ จึงเป็นเหตุของปัญหาการหย่าร้างซึ่งเป็นปัญหาที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อสภาวะจิตใจของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้าง จะมีสภาพป่วยทางจิตใจเกิดปัญหาต่าง ๆ ในทางสังคมพบว่า เด็กจำนวนไม่น้อยมีปัญหาด้านครอบครัว ขาดการเลี้ยงดู ถูกทอดทิ้ง ขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์และจิตใจอย่างเหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดปัญหาการปรับตัวและการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560) ตระหนักว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และจากข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา (EMIS) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ และพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละขั้นตอนยังขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ขาดการประสานงานกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้แต่ละโรงเรียนยังประสบปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านต่าง ๆ และยังพบปัญหานักเรียนที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1, 2563)

ไตรสิกขา เป็นหลักและกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนามนุษย์ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ศีล เป็นการพัฒนากาย 2) สมาธิ เป็นการอบรมพัฒนาจิต และ 3)

ปัญญา เป็นการฝึกอบรมพัฒนาปัญญา และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ (สุมานพ ศิวรัตน์, 2561) ดังนั้นถ้าคณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน โดยยึดหลักไตรสิกขาเป็นที่ตั้ง ก็จะช่วยทำให้สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีคุณค่าของสังคมต่อไป

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงควรทำการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงสภาพและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดทั้งได้ทราบแนวทางในการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พร้อมทั้งสามารถนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 5) การส่งต่อประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 31 คน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จำนวน

141 คน จากโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 รวมทั้งสิ้น 208 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเจซีและมอร์แกน แล้วทำการเทียบสัดส่วนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 31 คน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น จำนวน 95 คน รวมทั้งสิ้น 162 คน จากโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้งหมด 16 โรงเรียน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) แบบ one way ANOVA

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ศील 2) สมภาติ และ 3) ปัญญา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งคัดเลือกโดยการเจาะจง มีรายละเอียดดังนี้ ผู้มีความรู้ทางด้านหลักพุทธธรรม เปรียญธรรม 6 ประโยคขึ้นไป จำนวน 3 รูป/คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 คน ครูหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ครูที่ปรึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 รูป/คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา

สรุปงานวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านการคัดกรอง ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.55) และต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.57)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน (Sig = .00) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน (Sig = .56) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักไตรสิกขา ผู้บริหารควรประชุม คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคลอย่างถูกต้อง ชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากร ที่เข้าร่วมประชุมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยใช้คำพูดที่ไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง และผู้บริหารควรให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง โดยให้มีข้อมูลครบทุกด้าน ทั้งด้านความสามารถ ในการเรียนรู้ ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก และด้านครอบครัว ส่งเสริม ให้ครูใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูล นักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ สนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล พูดคุยให้กำลังใจครูด้วยคำพูดที่ไพเราะ ให้คำแนะนำและ ช่วยเหลือด้วยความเป็นกันเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และพูดคุยให้กำลังใจครูด้วยความจริงใจ ให้ คำปรึกษาด้วยความรู้ความเข้าใจ และคำนึงถึงประโยชน์ของการนำข้อมูลไปใช้ในโอกาสต่อไป

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียนที่เหมาะสมและเป็นปัจจุบัน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดกรอง นักเรียนด้วยความเป็นธรรม จัดประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแนวทางและทำความเข้าใจให้ ความรู้ในการใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม ด้วยคำพูดที่ไพเราะ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง และดำเนินการด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำการ วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนดครบทุกคน พร้อมทั้งแจ้งข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้ผู้ปกครองทราบและให้คำแนะนำ ช่วยเหลือด้วยความรู้ความเข้าใจ มีคุณธรรมจริยธรรมและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และ ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษานำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัดทำสารสนเทศ ระดับสถานศึกษาและนำไปใช้ในการแก้ปัญหา/ส่งเสริมพัฒนานักเรียนต่อไป

3.3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรติดต่อสื่อสารกับบุคลากรหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยความเป็นมิตร ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับ การอบรมพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการให้คำแนะนำ/การให้คำปรึกษาตาม หลักจิตวิทยาเบื้องต้น และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความพยายามและอดทน และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ รวมทั้งคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.4 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสำรวจความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนทุกคน และจัดกิจกรรมที่ตรงตามความสนใจของนักเรียน อย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดทั้งส่งเสริมให้มี การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเป็นรายกิจกรรม ด้วยความรู้ความ เข้าใจและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนในโอกาสต่อไป ซึ่งผู้บริหารควรกระทำตนให้เป็น

แบบอย่างที่ดี พุดจริงทำจริง อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง มีความเมตตาปรารถนาดีต่อนักเรียนทุกคน และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม

3.5 ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารควรประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการส่งต่อนักเรียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการประสานงาน นัดวันเวลา และสถานที่กับครูหรือหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือนักเรียนให้ทราบล่วงหน้า พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการติดตาม ประเมิน และสรุปผลหลังจากทำการส่งต่อ ตลอดทั้งมีการจัดเก็บข้อมูลด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้วยความรู้ความเข้าใจ และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการส่งต่อทุกครั้ง และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนทราบและเข้าใจเหตุผลของการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญทุกครั้ง ด้วยการพูดความจริง หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อนักเรียนทุกคน

อภิปรายงานวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีความตระหนัก และได้ปฏิบัติตามแนวทางในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งต้องนำไปปฏิบัติ โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ ประกอบกับการปฏิบัติตามบทบาทของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาที่กล่าวมานั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย จึงมีการปรับปรุงการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงานมีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดความสำเร็จอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร สุริยะ (2562) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร เล็กจินดา (2561) ที่พบว่า ระดับการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียนอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ การคัด

กรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่ออยู่ในลำดับสุดท้าย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

2.1 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารและครูมีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนต่างต้องยึดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้บริหารจัดการให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษา กับหน่วยงานและบุคคลภายนอก ดูแลกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ส่วนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะมีบทบาทหน้าที่ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองนักเรียน จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการส่งต่อนักเรียน โดยที่ครูประจำวิชา ครูทุกคนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา สอนโว (2560) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรในโรงเรียนล้วนต้องทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะความสามารถ มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข ตามเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กอปรกับครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพและมีอุดมการณ์เดียวกัน คือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาลูกศิษย์ทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นับเป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในทางส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไข และให้ความช่วยเหลืออย่างสอดประสาน เชื่อมโยงผสมกลมกลืนไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกัน ดังนั้น ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันจึงไม่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ หยวกทอง (2560) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของคมสันต์ ทะลายรัมย์ (2560) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรีย์ ผึ้งคุ้ม (2560) ที่พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสอยดาววิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามตำแหน่งของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสร่า สิมพรัักษ์ (2560) ที่พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมนักเรียนมีความแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักไตรสิกขา ผู้บริหารควรประชุม คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างถูกต้อง ชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรที่เข้าร่วมประชุมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยใช้คำพูดที่ไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง และผู้บริหารควรให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล พุดคุยให้กำลังใจครูด้วยคำพูดที่ไพเราะ ให้คำแนะนำและช่วยเหลือด้วยความเป็นกันเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และพุดคุยให้กำลังใจครูด้วยความจริงใจ ให้คำปรึกษาด้วยความรู้ความเข้าใจ และคำนึงถึงประโยชน์ของการนำข้อมูลไปใช้ในโอกาสต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรัตน์ รุ่งกลิ่นขจรกุล (2559) ที่พบว่า ควรประชุมคณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรส่งเสริมให้มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เป็นปัจจุบัน

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเกณฑ์ การคัดกรองที่เหมาะสม แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดกรองนักเรียนด้วยความเป็นธรรม ประชุม ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในการใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ด้วย ความเป็นมิตรและมีความตั้งใจจริง ส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์และสรุปผลการคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดครบทุกคน พร้อมทั้งแจ้งข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ ผู้ปกครองทราบ และให้คำแนะนำด้วยความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราภรณ์ ปรางโท (2560) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมร่วมกับคณะครูเพื่อวางแผน และ พิจารณาตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรอง นักเรียน

3.3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรติดต่อสื่อสารกับบุคลากรหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยความเป็นมิตร ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับ การอบรมพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการให้คำแนะนำ/การให้คำปรึกษาตาม หลักจิตวิทยาเบื้องต้น และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความพยายามและอดทน และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ รวมทั้งคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพรรณ แสงน้ำผึ้ง (2562) ที่ พบว่า ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา แก่ครูที่ปรึกษา ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองรับทราบ นโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียนและร่วมกันปรึกษาหารือ หาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.4 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสำรวจความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนทุกคน และจัดกิจกรรมที่ตรงตามความสนใจของนักเรียน อย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดทั้งส่งเสริมให้มี การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นรายกิจกรรม ด้วยความรู้ความ เข้าใจและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนในอนาคตต่อไป ซึ่งผู้บริหารควรกระทำตนให้เป็น แบบอย่างที่ดี พุดจริงทำจริง อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง มีความเมตตา ปรารถนาดีต่อนักเรียนทุกคน และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา ภรณ์ ปรางโท (2560) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูได้วางแผนร่วมกันกำหนดนโยบาย สถานศึกษาและแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม มีแผนงานหรือโครงการ รองรับการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายและเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเปิด โอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน จัดการเรียนรู้ในเชิงพหุ ปัญหา เน้นการทำงานร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา

3.5 ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารควรประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางการส่งต่อ มีการติดต่อประสานกับหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือนักเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการติดตาม ประเมิน และสรุปผลหลังจากทำการส่งต่อ และผู้บริหารควร

ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนทราบและเข้าใจเหตุผลของการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญทุกครั้ง ด้วยการพูดความจริง มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อนักเรียนทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราภรณ์ ปรางโก้ (2560) ที่พบว่าสถานศึกษากำหนดแนวทางการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนอย่างชัดเจน ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นสื่อสารกับนักเรียน และผู้ปกครองให้เข้าใจถึงเหตุผลการส่งต่อ โดยครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะนักเรียนอยู่กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

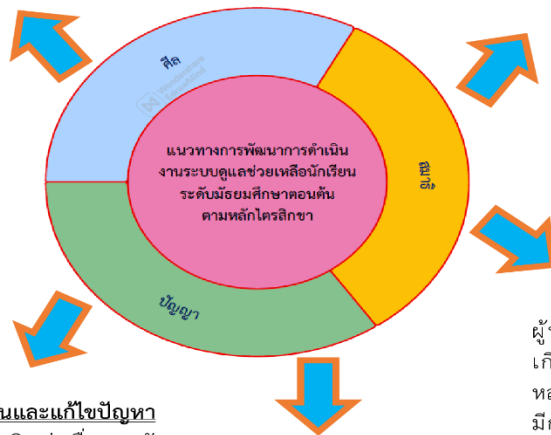
องค์ความรู้ใหม่

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้บริหารควรจัดประชุมคณะครูด้วยความ เป็นมิตร สนับสนุนให้ครูจัดทำข้อมูล นักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยความเข้าใจ ใช้ เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวม ข้อมูลนักเรียน และสนับสนุนในเรื่อง งบประมาณ ให้คำปรึกษา และช่วย แก้ปัญหาได้

2. การคัดกรองนักเรียน

ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา เกณฑ์การคัดกรอง แต่งตั้งคณะกรรมการคัด กรองนักเรียน และประชุมคณะครูทุกคนด้วย ความเป็นมิตรและมีความตั้งใจจริง ส่งเสริมให้ ครูทำการวิเคราะห์และสรุปผลการคัดกรอง นักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ พร้อมทั้งแจ้งข้อมูล นักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ผู้ปกครองทราบ และให้ คำแนะนำด้วยความเข้าใจ

3. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ผู้บริหารควรติดต่อสื่อสารกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียน ในรูปแบบต่างๆ ด้วยความเป็น มิตร และสนับสนุนให้ครูเข้ารับ การอบรมด้วยความตั้งใจ มีความ อดทนสามารถควบคุมอารมณ์ และแก้้ปัญหาของนักเรียนได้

4. การส่งเสริมและพัฒนา

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสำรวจ ความสนใจ ความถนัด และความ ต้องการของนักเรียนทุกคน และจัด กิจกรรมที่ตรงตามความสนใจของ นักเรียนอย่างหลากหลาย ส่งเสริม ให้ครูเข้ารับการอบรม โดยผู้บริหาร ควรทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความ ตั้งใจ และให้เป็นกันเอง

5. การส่งต่อ

ผู้บริหารควรประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางการส่งต่อ มีการประสานกับหน่วยงานที่ให้ การช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมให้ ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบถึง เหตุผลของการส่งต่อด้วยความ เข้าใจ และส่งเสริมให้มีการติดตาม สรุปผลหลังการส่งต่อ ด้วยการพูด ความจริง และปรารถนาดีต่อ นักเรียนทุกคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดประชุมครูและบุคลากรทุกคนเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ตลอดจนวางแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และบุคลากรทุกคน ควรดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้วยความรัก ความจริงใจ เป็นกันเองกับนักเรียน เปิดใจกว้าง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มองโลกในแง่ดี มีความอดทน และเชื่อว่าทุกปัญหาย่อมมีทางแก้ไขได้

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารควรพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการส่งต่อนักเรียนตามหลักไตรสิกขาให้มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้น โดยผู้บริหารควรประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการส่งต่อนักเรียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการประสานงาน นัดวันเวลา และสถานที่กับครูหรือหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือนักเรียนให้ทราบล่วงหน้า พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการติดตาม ประเมิน และสรุปผลหลังจากทำการส่งต่อ ตลอดจนมีการจัดเก็บข้อมูลด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้วยความรู้ความเข้าใจ และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการส่งต่อทุกครั้ง และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนทราบและเข้าใจเหตุผลของการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญทุกครั้ง ด้วยการพูดความจริง หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อนักเรียนทุกคน

2. ผู้บริหารควรพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนา และการส่งต่อ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ให้ความเป็นกันเองกับคณะครูและบุคลากรทุกคน เป็นที่ปรึกษาที่ดี สามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ได้ มีธรรมาจริยธรรม มีความเมตตา และปรารถนาดีต่อนักเรียน ทุกคน

3. ในการแต่งตั้งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาของนักเรียนแต่ละชั้น ผู้บริหารสามารถแต่งตั้งได้ตามความเหมาะสมโดยไม่จำเป็นต้องดูที่ประสบการณ์การทำงาน เพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกัน ดังนั้น ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันจึงไม่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ หยวทอง. (2560). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คมสันต์ ทะลายรัมย์. (2560). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐดนัย รุ่งกลิ่นขจรกุล. (2549). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐพรรณ แสงน้ำผึ้ง. (2562). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิสรา สิมพรัักษ์. (2560). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุชรีย์ ผึ้งคุ้ม. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสอยดาววิทยา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพร เล็กจินดา. (2561). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2563) ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพป.นครสวรรค์ เขต1. เข้าถึงได้จาก https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=6001

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2560) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สุมานพ ศิวรัตน์. (2561). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยไตรสิกขา*. เข้าถึงได้จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ndsijournal/article/view/78848>
- อัจฉรา สอนโว. (2560). *ประสิทธิผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัจฉราภรณ์ ปรางโฑ. (2561). *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.